

Голас Радзімы

№ 34 (1449)
26 жніўня 1976 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Цана 2 кап.
Год выдання 21-ы

Пад ветразем на Мінскім моры.

АРХІТЭКАРЫ ПЛА- НУЮЦЬ... ЦІШЫНЮ

«Горад ля мікрафона»

стар. 2—3

ЧЛЕНАМІ ФРАНЦУЗ- СКАЙ КАМПАРТЫІ ЯНЫ СТАЛІ У БЕЛА- РУСІ

«Увидеть живой социа-
лизм»

стар. 4, 6

БЕСПРЭЦЭДЭНТ Н А Я ПАДЗЕЯ МІЖНАРОД- НАГА ЗНАЧЭННЯ

«Год после Хельсинки»

стар. 6

Мы — алімпійскія чэмпіённы!

— Герман Мацвеевіч, што Вы, як відавочца, можаце сказаць па гарачых слядах аб гэтых цікавых, ні з чым не параўнаных спаборніцтвах!

— Алімпіяда — з'ява складаная, шматгранная, і гаварыць аб ёй няпроста. Галоўны вынік, бадай, у тым, што сусветныя Гульні сталі сапраўдным святам міру, дружбы і ўзаема-

разумення моладзі розных краін і кантынентаў. Алімпіяда — бачнае ўвасабленне перамогі ідэй палітыкі мірнага суіснавання дзяржаў з розным грамадскім ладам, палітыкі разрадкі напружанасці, паслядоўна праводзімай нашай Радзімай і іншымі сацыялістычнымі краінамі.

Сусветная спартыўная су-

стрэча ў Манрэалі і тая цікавасць, якая была праяўлена да яе на ўсіх кантынентах, — самае пераканаўчае сведчанне папулярнасці Алімпійскіх ідэй і садружнасці ў спорце. Удзімаецца толькі: каля 2 мільярдаў чалавек назіралі па тэлебачанню за ходам спаборніцтваў. Разам з мацнейшымі спартсменамі зямлі яны пера-

жывалі радасць перамогі і горыч няўдач.

— Некалькі слоў, калі ласка, аб спартыўных выніках Гульняў.

— Вынікі Алімпіяды будуць яшчэ доўга аналізавацца, але адно ўжо зразумела — гэта былі выдатныя па сваіх спартыўных дасягненнях Гульні. Яны паказалі, што спорт зрабіў велізарны крок наперад. Думаю, няма патрэбы прыводзіць усе даныя аб сусветных, алімпійскіх, нацыянальных рэкордах, устаноўленых у розных відах праграмы. Аматыры спорту памятаюць іх.

І ўсё ж сярод мноства па-
[Заканчэнне на 5-й стар.]

ШАСНАЦЦАЦЬ ДЗЕН ПРАЦЯГВАЛІСЯ У МАНРЭАЛІ ХХІ ЛЕТНІЯ АЛІМПІЙСКІЯ ГУЛЬНІ. І ВОСЬ ЯНЫ ЗАКОНЧЫЛІСЯ. ЗАРАЗ ПАДВОДЗЯЦЦА ВЫНІКІ ГЭТАЙ ВАЖНЕЙШАЙ ПАДЗЕІ У МІЖНАРОДНЫМ СПАРТЫўНЫМ ЖЫЦЦІ. СЕННЯ МЫ ПРАПАНУЕМ ЧЫТАЧАМ ІНТЭРВ'Ю НАШАГА КАРЭС-ПАНДЭНТА УЛАДЗІМІРА МЯЛЭШКІ, ЯКОЕ ЁН ПРАВЕУ З НАМЕСНІКАМ СТАРШЫНІ КАМІТЭТА ПА ФІЗІЧНАЙ КУЛЬТУРЫ І СПОРТУ ПРЫ САВЕЦЕ МІНІСТРАУ БЕЛАРУСКАЙ ССР ГЕРМАНАМ БОКУНАМ.

ЧАС ЖНІВА

**ХЛЕБАРобы РЭСПУБЛІКІ З ПОСПЕХАМ ЗАКАНЧВАЮЦЬ
УБОРКУ ЗБОЖЖАВЫХ КУЛЬТУР**

Зусім не летні і не ласкавы сёлета жнівень на Беларусі. Частыя і даволі халодныя дажджы, пранізлівы туман па начах, ды яшчэ незвычайна нізкая для гэтай пары года тэмпература выклікаюць расчараванне адпунскай і ўсіх аматараў адпачынку на ўлонні летняй прыроды. Але спытайце ў калгаснага механізатара ці любіба іншага вяскоўца — і вам скажуць: такога гарачага жніўня не было ўжо даўно. Не здзіўляйцеся: «тэмпературу» тут паднімае не спякотнае сонца, а жніво, якое ў гэтым годзе праходзіць у складаных умовах.

Сёлета зноў нельга сказаць, што надвор'е спрыяла ўраджаю і добраму паспяванню каласавых. Няма ла мінуды вясной і летам было трывожных дзён, калі ўраджаю пагражала засуха. Рэдкія, але вельмі непрыемныя для нашай зоны з'явы «захоны» і «падпалу» пасаваў, выкліканыя спалучэннем трыццаціградуснай спеі, сухавею і мізэрным запасам вільгаці ў глебе, дрэнна паўплывалі на частку пасаваў ячменю, лёну, лубіну, асабліва ў шэрагу гаспадарак Гомельскай, Брэсцкай, Мінскай і Магілёўскай абласцей. Ліпеньскія ападкі і аператыўныя меры земляробаў аслабілі шкодныя ўздзеянні засухі. Але цяпер, ужо ў час уборкі, раптоўна прайшлі ліўневыя дажджы, і значная частка пасаваў палегла.

Першыя весткі з палёў прыйшлі ў апошнія дні ліпеня — выбарачную касавіцу каласавых пачалі паўднёвыя раёны Брэстчыны. Праз некалькі дзён фронт жніва распаўсюдзіўся і на астатнія часткі тэрыторыі Беларусі. Тэрміны ў цэлым пазнейшыя на 10—14 дзён за звычайныя, і таму сёлета, як ніколі, важна закончыць жніво ў сціслы перыяд, каб не спазніцца з астатнімі восеньскімі работамі: сяўбой азімых і нарыхтоўкай кармоў.

Што ж убіраюць сёлета калгасныя механізатары? Поле першага года новай пяцігодкі на 200 тысяч гектараў большае за мінулага года. Пасевы расшырыліся за кошт асушаных зямель, дзякуючы добраўпарадкаванню існуючых палеткаў і больш рацыянальнаму выкарыстанню зямлі. Структура пасаваў прынцыпова не змянілася. Па-ранейшаму галоўнымі каласавымі культурамі ў нас застаюцца ячмень і азімае жыта — найбольш высокаўраджайныя і эканамічныя для ўмоў Беларусі. Так, ячмень займае 1 мільён 200 тысяч з 2 мільёнаў 770 тысяч збожжавых і зернебабовых, якія належыць убраць. Дарэчы, гэтыя абставіны таксама ўскладняюць жніво — вядома ж, што ячмень асылаецца за 4—5 дзён, і любое прамаруджванне тут вядзе да страт ураджаю.

Яшчэ трэба сказаць, што вясной сеялі па лепшых папярэдніх, болей, чым раней, пад пасевы ўнесена ўгнаенняў, што таксама садзейнічае барацьбе з неспрыяльнымі ўмовамі. У гэтым годзе хлебавыя рэспублікі абавязаліся засыпаць у дзяржаўныя засекі 7,1 мільёна тон збожжа, а абавязальствы па ўраджайнасці, як вядома, складалі 27—28 цэнтнераў з гектара. Ці атрымаем мы столькі хлеба?

Пакуль жніво не сказала свайго апошняга слова, спяшацца з канчатковымі вывадамі рана. Але першыя вынікі паказваюць, што ўраджай вырас нядрэсны. Перадавыя гаспадаркі намалочваюць нават па 40—50 цэнтнераў. Якасць збожжа таксама адпавядае самым строгім нормам.

Сёлетняе жніво характэрна і сваім узрослым тэхнічным узроўнем. Перш за ўсё гэта датычыцца ўборачнай тэхнікі. Механізатары рэспублікі атрымалі новыя, больш прадукцыйныя камбайны «Ніва» і «Колас». Жніво вядуць звыш 30 тысяч камбайнаў, трох тысяч жатак, дзесяткі тысяч аўтамашын. Гэтая тэхніка дазваляе арганізаваць дакладны і бесперапынны графік на ўборцы. Сёлета ў калгасах і саўгасах рэспублікі шырока выкарыстоўваецца і раздзелны метад уборкі — ураджай косіцца ў валкі, а потым абмалочваецца камбайнам, што дае магчымасць паўней выкарыстоўваць тэхніку.

Выдатна дзейнічае і служба апрацоўкі збожжа. Цяпер сучаснымі механізаванымі збожжавымі такімі забяспечаны ўсе раёны і гаспадаркі. Толькі летас такіх такоў было пабудавана 250.

Жніво — клопат не толькі калгаснікаў, а і ўсяго народа. Таму, як звычайна ў такія дні, шырока разгарнулася шэфская дапамога горада вёсцы. Міністэрства аўтатранспарту арганізавала аўтакалоны, якія дапамагаюць калгасам у адвозцы збожжа. Заводы наладзілі забяспечэнне гаспадарак запаснымі часткамі, вядуць аператыўны рамонт тэхнікі. Чыгунка дае сельскагаспадарчым грузам «зьялёную вуліцу».

Нельга не адзначыць і яшчэ адну асаблівасць цяперашняга жніва. Гэта — вялікі энтузіязм працаўнікоў палёў і іх жаданне атрымаць у першым годзе пяцігодкі рэкордны ўраджай. Урэшце, так было заўсёды, калі падыходзіў час галоўнай хлебаваробскай справы — жніва. І гэты ўпэўнены настрой на перамогу дазваляе спадзявацца — сваё слова хлебаваробы стрываюць.

В. УЛАДЗІМІРАУ.

Першыя сотні тон збожжа адправіў на хлебапрыёмны пункт калгас «1 Мая» Слуцкага раёна. Сёлета земляробам трэба будзе ўбраць звыш паўтары тысячы гектараў збожжавых і прадаць дзяржаве 1 300 тон хлеба.

НА ЗДЫМКУ: уборка збожжа ў калгасе «1 Мая». **Фота П. НАВАТАРАВА.**

Амаль круглы год збіраюць ураджай розных гароднінных культур у саўгасе «Кісялевічы» Бабруйскага раёна. Гандлёвым арганізацыям ужо адпраўлена больш як 400 тон свежых агуркоў, 90 тон капусты, 150 тон бульбы, звыш 7,3 тонны памідораў.

НА ЗДЫМКАХ: перадавая агародніца саўгаса С. ДРОЗД на зборы таматаў; уборка ранняй бульбы.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

«СОСНЫ» НА БЕРАЗЕ ДНЯПРА

Уведзены ў строй адзін з самых буйных у Магілёўскай вобласці санатарый-прафілакторый «Сосны» вытворчага аб'яднання «Хімвалакно». Здраўніца хімікаў, пабудаваная ў сасновым лесе на беразе Дняпра, зможжа адразу прыняць 450 чалавек. Тут створаны добрыя ўмовы для адпачынку і лячэння. Адкрыта 15 лячэбна-прадурных і прафілактычных кабінетаў, абсталяванаецца гразелячэбніца. Побач з прафілакторыем знойдзена мінеральная вада тыпу «Есентукі» і марская.

Ёсць у прафілакторыі вялікая бібліятэка, кіназала. На беразе ракі — пляж,

пляцоўкі для спартыўных гульняў.

У новай здаўніцы штогод будзе папраўляць сваё здароўе кожны трэці работнік аб'яднання.

ГАРАДСКІЯ СІЛУЭТЫ

Беларускі дзяржаўны інстытут прамысловага праектавання распрацаваў праект дэталёвай планіроўкі паўднёва-ўсходняга прамысловага раёна Рэчыцы.

Праектам прадугледжана дакладнае заніраванне тэрыторыі, арганізацыя зручных транспартных сувязей паміж асобнымі прадпрыемствамі, якія ўваходзяць у прамысловы раён, і горадам, забяспечэнне рознымі відамі энергіі, а таксама стварэнне найбольш пры-

ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ ● ПАДЗЕІ ● ЛЮДЗІ ● ФАКТЫ

Мінскі рэпартаж

ГОРАД ЛЯ МІКРАФОНА

Не, гэта не назва перадачы Беларускага радыё — гэта першая частка праграмы па барацьбе з шумам, якая ажыццяўляецца ў Мінску. Падвойшы за паўтара дзесяцігоддзя колькасць свайго насельніцтва, Мінск расцеўся з рэпутацыяй «ціхага гарадка». Ці канчаткова?

«Вялікі горад — яшчэ не значыць горад шумны», — такое цвёрдае перакананне старшыні гарадской камісіі па барацьбе з шумам, намесніка старшыні выканкома гарадскога Савета Васіля Уса. На прыкладзе сталіцы Беларусі мы пастараемся даказаць гэта.

Гарадская камісія па барацьбе з шумам была створана два гады назад. Першым буйным мерапрыемствам, якое яна намяціла, стала складанне падрабязнай «шумавой карты» горада. Падобныя карты складаліся і раней у іншых гарадах краіны, але яны былі, як правіла, «вузкапрофільнымі», бо аўтарамі іх з'яўляліся інжынеры або горадабудаўнікі. Асаблівасць работы, якая вядзецца ў Мінску, заключаецца ў тым, што тут мікрафон, кажучы вобразна, трымаюць чацвёрта: інжынер, горадабудаўнік, урач і вучоны-гігіеніст. Такі комплексны падыход да барацьбы з шумам ажыццяўлены ўпершыню ў краіне.

У мінскай карты ёсць і яшчэ адна не менш важная якасць — яе «рухомасць». Члены камісіі па барацьбе з шумам лічаць, што мікрафон на вуліцы або ў жылым квартале — гэта не толькі рэгіструючы, але і рэгулюючы інструмент. Ён павінен, па сутнасці справы, адгрываць тую ж ролю, што і святафор на

праезджай частцы гарадской вуліцы.

Сёння можна прывесці мноства прыкладаў таго, як гэта ідэя ажыццяўляецца на практыцы.

У жылых дамах па вуліцы Гікалы мікрафон зарэгістраваў ноччу ўзровень шуму вышэй устаноўленай для гэтага раёна нормы ў 35 дэцыбел. Аналіз паказаў, што шумяць вентыляцыйныя ўстаноўкі размешчанага непдалёк прыборабудаўнічага заводу. Па патрабаванню камісіі па барацьбе з шумам вентыляцыйныя ўстаноўкі былі неадкладна закрыты гукаізаляючай абалонкай.

Мікрафон «запаліў чырвонае святло» перад кавальскім аддзяленнем заводу шасцераў — яно больш не працуе па начах; перад так званымі «ўстрашальнымі машынамі» ў ліцейных цэхах аўтамабільнага заводу — яны заменены бясшумным абсталяваннем; перад гручочнымі галтовачнымі барабанами на заводзе «Ударнік» — яны пагружаны пад зямлю.

Толькі за адзін мінулы год на прамысловых прадпрыемствах горада заменена каля 500 адзінак высокашумнага абсталявання. Пазалетась, калі работа па складанню шумавой карты толькі пачыналася, супрацоўнікі вібраакустычнай лабараторыі Мінскай гарадской санітарна-эпідэміялагічнай станцыі правялі больш як 13 тысяч вымярэнняў узроўню прамысловага шуму ў горадзе. І амаль у 40 працэнтах выпадкаў шум перавышаў дапушчальны. У мінулым жа годзе гэты паказчык склаў усяго 16 працэнтаў — мерапрыемствы камісіі па барацьбе з шумавым «забруджваннем асяроддзя»

яльных умоў для працаўнікоў прадпрыемстваў раёна.

ІДУЦЬ, ЯК ГАДЗІННІК

На Мінскім гадзінніковым заводзе створаны нарочны электронна-механічны гадзіннік «Прамень-3054». У адрозненне ад выпускаемых цяпер новай мадэль мае двайны каляндар. Гэты прыбор паказвае не толькі час, але і дні, чыслы месяца.

На базе гэтага гадзінніка распрацавана яшчэ адна мадэль — кварцавы нарочны гадзіннік «Прамень-3055». Ён, як і базавы, мае двайны каляндар, але галоўна яго асаблівасць — высокая дакладнасць ходу. Яе забяспечыла навізна канструктыўнага рашэння. У гадзінніку ўстаноўлены электронны блок з выкарыстаннем інтэгральнай схемы, кварцавы рэзанатар. Крыніцай жыўлення новых прыбораў часу з'яўляецца мініяцюрная батарэйка з гадавым тэрмінам дзеяння.

ВІЗНЯМ З РОЗНЫХ КРАІН

Распрацаваны праект мемарыяльнага комплексу Барок, які будзе створаны непдалёк ад горада Глыбокае на месцы пахавання дваццаці семі тысяч ваеннапалонных з розных краін, закатаваных у фашысцкім канцлагеры.

Гэта помнік інтэрнацыянальнаму адзінству вязняў, якія не скарыліся перад ворагам. Пра іх раскажа музей, а таксама скульптурная фігура нязломленага духам ваеннапалоннага. Высокая стэла ўвасобіць ідэю міру на зямлі. Да комплексу будзе вёсці трохсотметровая алея.

аказаліся вельмі эфектыўнымі. Трэба адзначыць, што па рэкамендацыі камісіі планы замяны шумлівага абсталявання цяпер уключаюцца на мінскіх заводах у калектыўныя дагаворы адміністрацыі прадпрыемства з рабочымі.

Сур'ёзна перагледжана і схема руху транспарту ў горадзе: з дапамогай вуліц-дублёраў разгружаюцца магістралі, якія праходзяць праз цэнтр і жылыя раёны, будуюцца другая чарга аўтамабільнага кольца вакол горада...

Зразумела, вайна, аб'яўленая шуму, патрабуе вялікіх матэрыяльных затрат. Як жартуе сакратар гарадской камісіі ўрач-гігіеніст Тамара Рудзкіх, «вялікі шум баіцца вялікіх сум». І сумы гэтыя абавязкова вызначаюцца ў бюджэце горада і тых міністэрстваў, якім падпарадкаваны «шумлівыя» прамысловыя і бытавыя прадпрыемствы. Размова ідзе аб ахове здароўя людзей, а на гэта гарадскія ўлады не шкадуць сродкаў.

«Шумавая карта» ўключана ў перспектывны план развіцця Мінска, зацверджаны ўрадам рэспублікі. На практыцы гэта азначае, што цяпер ні адзін участак гарадской тэрыторыі не адводзіцца пад забудову без папярэдняга разліку ўзроўню шуму. Методыку гэтых разлікаў распрацоўвае Беларускі навукова-даследчы і праектны інстытут горадабудаўніцтва. Цікава, што першыя жылыя мікрараёны, спраектаваныя і пабудаваныя з улікам «процішумных» рэкамендацый — кварталы праспекта Пушкіна, вуліцы Прытыцкага і Харкаўскай, — прайшлі эксперыментальную праверку на макетах. Макеты

КАСМІЧНАЯ РАКЕТА СТАРТАВАЛА ДА ЗЯМЛІ

Савецкая аўтаматычная станцыя «Месяц-24» паспяхова выканала праграму работ на Месяцы. 19 жніўня 1976 года з пасадачнай ступені станцыі да Зямлі стартвала касмічная ракета «Месяц—Зямля». У вяртаемым апарце касмічнай ракеты знаходзіліся ўзоры месяцавага грунту.

Аўтаматычная станцыя «Месяц-24» 18 жніўня ў 9 гадзін 36 минут зрабіла мяккую пасадку ў паўднёва-ўсходнім раёне Мора Крызісаў. Пасля пасадкі былі правяраны бартавыя сістэмы станцыі, вызначана яе размяшчэнне на месяцавай паверхні, і па камандзе з Зямлі пачаліся аперцыі па забору грунту.

Грунтазаборная канструкцыя зрабіла бурэнне месяцавага грунту на глыбіню каля 2 метраў. Узятая ўзоры месяцавага пароды былі змешчаны ў кантэйнер вяртаемага апарата касмічнай ракеты і загерметызаваны.

Касмічная ракета з узорамі месяцавага грунту стартвала да Зямлі з пакінутай на паверхні Месяца пасадачнай ступені станцыі 19 жніўня ў 8 гадзін 25 минут маскоўскага часу. Параметры траекторыі вяртання ракеты блізкія да разліковых.

Вяртаемы апарат з узорамі месяцавага грунту зрабіў пасадку на тэрыторыі СССР 22 жніўня 1976 года.

У ходзе палёту да Зямлі ў сеансах сувязі з касмічнай ракетай праводзіліся траекторныя вымярэнні.

ВОЛГУ АХОЎВАЮЦЬ У БЕЛАРУСІ

На спадарожніку Камскага аўтазавода — новым заводзе аўтапрыбораў, які ўзводзіцца на рацэ Ік у Башкірыі, — будзецца комплекс ачышчальных збудаванняў прамысловых сцэнавых вод, распрацаваны мінскім інстытутам «Аўтапрампраект». Гэта сістэма даецца магчымаць прадпрыемству паўторна выкарыстоўваць да 90 працэнтаў спажываемых вод.

Спачатку ачыстка прыводзіцца высокаэфэктывным метадам электраагуляцыі. Ён заснаваны на пропуску пастаяннага электрычнага току напружаннем да 20 вольт праз сістэму стальных электродоў, пагружаных у ачышчаемую масу. Вада пазбаўляецца шкодных прымесей, абмінаючы хімічныя рэагенты, і становіцца прыгоднай для паўторнага выкарыстання ў вытворчасці.

Пры дапамозе іонаабменных устаноў электраагуляцыя далаўняецца абсалютна чыстай. Такія «звязьца», якая ўпершыню ўнараўняецца ў заводскую

практыку, з'явіцца да мінімуму скарот адпрацаванай вады ў рэкі Ік, Каму, а затым і ў Волгу.

Распрацоўка мінскіх праекціроўшчыкаў дала магчымаць заводу адмовіцца ад пакупкі імпартнага абсталявання, якое прадугледжвалася першапачатковым праектам.

Аналагічныя ачышчальныя збудаванні інстытут распрацаваў таксама для яраслаўскага аб'яднання «Аўтадызель», Сараўскага падшыпнікавага завода і іншых прадпрыемстваў аўтамабільнай прамысловасці, размешчаных у басейне Волгі.

Цяпер інстытут працуе над пытаннямі інтэнсіфікацыі працэсу ачысткі па метаду электраагуляцыі, стварае уніфікаваныя ўстаноўкі для розных па зместу рэчываў вод, удасканальвае канструкцыі збудаванняў. Усё гэта забяспечыць лепшую захаванасць экалагічнага асяроддзя, павятраўнага і воднага басейнаў Волгі і Каспія.

Такія ж работы пачаты на прадпрыемствах, размешчаных у басейнах рэк Чорнага і Азоўскага мораў.

Малочныя прадукты і мёд, мяса і разнастайную гародніну, садавіну і кветкі могуць набыць жыхары Гродна на новым калгасным рынку. Тут створаны ўсе ўмовы для культур-

нага абслугоўвання пакупнікоў. НА ЗДЫМКУ: знешні выгляд новага рынку.

Фота Я. КАЗЮЛІ.

НАРОДУ І СВЕТУ

ПАЛІГРАФКАМБІНАТУ ІМЯ Я. КОЛАСА — 20 ГОД

У 1975 годзе ў Маскве праходзіла міжнародная выстаўка «Кніга на службе міру і прагрэсу». Вялікім поспехам на ёй карысталася літаратура выдавецтваў нашай рэспублікі. Наведвальнікі выстаўкі, пасля знаёмства з беларускім раздзелам, пакідалі хвалючыя запісы ў кнізе водгукаў. «Раздзел беларускай кнігі на міжнароднай выстаўцы — яркае сведчанне выдатных поспехаў беларускіх кнігавыдаўцоў. У беларускай кнізе ярка выказаны інтэрнацыяналізм, гераізм, вялікая братняя дружба народа. Дзякуй вам за гэта!» Гэтыя і многія іншыя водгукі пераканаўча гавораць аб вялікіх поспехах, дасягнутых за пасляваенныя гады беларускімі кнігавыдаўцамі і паліграфістамі.

Немагчыма сабе ўявіць высокі ўзровень кнігавыдавецкай справы без добрай матэрыяльна-тэхнічнай базы. Цяпер рэспубліка мае выдатную паліграфічную базу, здольную ствараць шэдэўры друкарскага мастацтва.

Больш як 450 гадоў назад выдатны асветнік Францыск (Георгій) Скарына першым пачаў выдаваць кнігі на беларускай мове. Але ўласнай паліграфічнай базы Беларусь не мела да самай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Дарэчы, першае беларускае выдавецтва «Загляне сонца і ў наша аконца» друкавала свае кнігі ў Пецярбургу. Тут і выйшлі першыя творы Янкі Купалы і Якуба Коласа — класікаў беларускай літаратуры.

Культурная рэвалюцыя, якая адбылася ў нашай краіне пасля Вялікага Кастрычніка, і выкліканая ёю велізарная патрэба ў кнізе абумовілі пераўтварэнне дробных саматужных паліграфічных прадпрыемстваў у высокамеханізаваную, аснашчаную навішым абсталяваннем вытворчасць.

Аб гэтым міжволі ўспамінаеш, калі праходзіш па прасторных цэхах Мінскага паліграфічнага камбіната, абсталяванага першакласнай сучаснай тэхнікай.

Здаецца, зусім нядаўна на плошчы Якуба Коласа, там, дзе 25—30 гадоў назад стаялі драўляныя пабудовы, вырастаў велізарны будынак паліграфічнага камбіната. Позірк мінчан і гасцей сталіцы міжволі прыцягвае прыгожая вежа, якая вянчае манументальнае збудаванне. Два карпусы яго распасцёрліся на чвэрць кіламетра.

Камбінат абсталявалі першакласнымі машынамі айчынай вытворчасці. З Ленінграда паступілі выдатныя па тым часе лінатыпы Н-4 і Н-5. Была ўстаноўлена высокапрадукцыйная ліставая ратацыя, якая замяніла шэсць плоскадрукавальных машын. Мінчане першымі ў Савецкім Саюзе атрымалі такое выдатнае абсталяванне.

Калектыў паліграфістаў камбіната складаўся ў асноўным з моладзі. Вялікую і неацэнную дапамогу ў падрыхтоўцы кадраў аказалі работнікі ленінградскіх друкарняў імя Івана Фёдарова, «Печатный двор», 2-й фабрыкі афсетнага друку і былой маскоўскай 16-й друкарні.

Радасным і незабыўным стаў для рабочых камбіната той жнівеньскі дзень 1956 года, калі яны ўзяліся выконваць першы заказ — друкаваць вучэбны дапаможнік для настаўнікаў «Практычныя задачы па матэматыцы» З. Косцінай. Гэта было вялікае свята беларускіх паліграфістаў.

У тым жа годзе рашэннем урада рэспублікі паліграфічнаму камбінату было прысвоена імя народнага паэта Беларусі Якуба Коласа. Работнікі прадпрыемства радасна ўспрынялі вестку і адказалі на гэта рашэнне сумленнай, самаадданай працай. У ліку першых кніг, выпушчаных на прадпрыемстве, была і кніга папулярных апаўданаў Я. Коласа з серыі «Школьная бібліятэка».

...Яшчэ будаўнікі працягвалі знешнюю аддзелку памяшкання, а паліграфісты асвойвалі і абкатвалі машыны. Перад імі стаяла вялікая і адказная задача — хутчэй устанавіць і наладзіць усе механізмы, пусціць прадпрыемства на поўную магутнасць.

З году ў год рос і развіваўся паліграфічны камбінат, пастаянна павялічваючы вытворчыя магутнасці і паляпшаючы якасць сваёй работы. Цяжка цяпер знайсці куток у нашай краіне, дзе не сустрэнеш кнігу з маркай «Паліграфічны камбінат імя Я. Коласа». Штодзённа з яго сямі паточна-механізаваных ліній сыходзіць 120 тысяч кніг і 80 тысяч брашур. За 20 гадоў работы камбінат выпусціў 840 мільёнаў экзэмпляраў кніг грамадска-палітычнай, вучэбнай, мастацкай, дзіцячай і іншай літаратуры.

Прадукцыя, якую выпускае камбінат, — ад фундаментальных выданняў да кніжачак-малютак — вызначаецца высокай якасцю, яна зроблена рукамі вялікіх майстроў паліграфічнай справы. Гонарам усёго калектыву з'яўляецца нядаўна завершанае выданне Беларускай Савецкай Энцыклапедыі ў дванаццаці тамах, якое прызнана бібліятэкай Арганізацыі Аб'яднаных Нацый адным з лепшых выданняў у свеце. Яно выкавана на высокім паліграфічным узроўні, у ім увасобіліся навішныя дасягненні савецкага кнігадрукавання.

Кнігі, вырабленыя на камбінаце, удзельнічалі ў многіх конкурсах, рэспубліканскіх, усесаюзных і міжнародных выстаўках. Каля 100 кніг узнагароджаны дыпламамі і граматамі, а кніга Якуба Коласа «Новая зямля» на Сусветнай выстаўцы ў Лейпцыгу ўдасцена сярэбранага медаля і Ганаровага дыплама.

У 1970 годзе камбінат стаў комплексна механізаваным. Гэта не толькі павысіла прадукцыйнасць працы, якасць прадукцыі, але і аблегчыла працу рабочых, зрабіла яе больш творчай. Зацікаўленасць калектыву ў далейшым удасканаленні вытворчасці прывяла да хуткага росту атрада рацыяналізатараў і вынаходнікаў. Толькі за дзевятыя пяцігодку імі было пададзена 650 прапаноў, з якіх 630 укаранена ў вытворчасць з эканамічнымі эфектамі ў 112,6 тысячы рублёў.

Такім чынам, калі паўстагоддзя назад толькі асобныя творы беларускай літаратуры былі больш або менш вядомы ў іншых краінах, то зараз беларуская нацыянальная літаратура заваёўвае прызнанне ва ўсім свеце. І цяпер, як ніколі, актуальна гучаць словы Максіма Багдановіча, які прароча прадвызначыў сусветнае значэнне беларускай літаратуры: «Не толькі нашаму народу, але і сусветнай культуры нясе яна свой дар». І ў гэтым значную ролю адыграў паліграфічны камбінат імя Якуба Коласа, які ўступіў у трэці дзесятак гадоў работы.

А. РАКОВІЧ,
дацэнт Белдзяржуніверсітэта
імя У. І. Леніна.

Старшы лабарант Станіслаў МАГІЛЕВІЧ вядзе рэгістрацыю шуму на адной з гарадскіх магістралей.

гэтыя былі ўстаноўлены ў «самым ціхім месцы краіны» — на спецыяльным акустычным палігоне ў Валгаградскай вобласці. Па загадах «архітэктараў-гукарэжысёраў» яны падвергіліся там уздзеянню шумаў рознай сілы і спектральнага саставу. Чуючы мікрафоны-датчыкі адначалі ўзровень так звананага гукавога ціску на вуліцах і ў кватэрах, а інжынеры-горадабудаўнікі проста перасоўвалі дамы і цэлыя кварталы, дабіваючыся іх найбольшай захаванасці ад шуму.

...Шумавая карта Мінска спярэжчана значкамі — паказчыкамі ўзроўню шуму. Чырвоным выдзелены лічбы, якія перавышаюць устаноўленыя ўрачамі нормы. Так, чырвоны колер яшчэ сустракаецца на карце, але яго становіцца ўсё менш. Гэта тым больш прыемна, што і самі нормы дапушчальнага гукавога ціску становяцца ўсё больш строгімі. Так, напрыклад, за апошнія гады

ўзровень дапушчальнага шуму на пастаянным рабочым месцы знізіўся з 90 да 85 дэцыбел, у жылых раёнах удзень — з 60 да 55 дэцыбел. Гэта не такое ўжо малое дасягненне, калі ўлічыць, што кожныя 10 дэцыбел — гэта падваенне моцнасці гуку.

Гранічна дапушчальная норма шуму ад знешніх крыніц у кватэрах, якія будуецца сёння ў Мінску, — 30 дэцыбел. Я пацікавіўся ў галоўнага дзяржаўнага санітарнага ўрача горада, члена камісіі па барацьбе з шумам Аляксандра Кандрусева, з чым можна параўнаць гэты шум.

— З ціхім шаласценнем лісця, — адказаў ён. Ну што ж, бадай, ад гэтага не адмовіцца ні адзін жыхар горада з больш чым мільённым насельніцтвам — адчыніць увечары акно сваёй кватэры і паслухаць ціхае шапачэнне лістоты.

Павел БАРЫСАЎ.

«УВИДЕТЬ ЖИВОЙ СОЦИАЛИЗМ»

ХОТЕЛИ НАШИ ГОСТИ — УЧАСТНИКИ XIII ЛАГЕРЯ ДРУЖБЫ СОВЕТСКОЙ И ФРАНЦУЗСКОЙ МОЛОДЕЖИ, ОРГАНИЗОВАННОГО ЭТИМ ЛЕТОМ В БЕЛОРУССИИ

«КТО более всего интересуется другими странами? Молодежь. Кто самый беспокойный? Молодежь. Кто быстрее всего сближается независимо от языка и убеждений? Молодежь. Кто самый любознательный? Молодежь».

Так сказал в интервью для «Комсомольской правды» английский писатель Джеймс Олдридж. Речь шла о проблемах европейской разрядки, развитии контактов между людьми, заботах юного поколения Запада.

Да, события последнего времени все чаще и чаще выдвигают на первые роли молодых, а те, в свою очередь, дабы не изобретать снова велосипед, обращаются к опыту Советского Союза — истории, практике строительства социализма в стране Октября дают массу поучительных примеров, убедительно доказывают, сколь перспективен для общества такой путь развития.

Только за последний месяц произошло несколько массовых молодежных мероприятий, целью которых было укрепление дружбы между молодежью нашей и других стран мира, передача им советского опыта борьбы за счастливое будущее народов мира, за социализм. В Кишиневе прошел I Фестиваль дружбы советской и кубинской молодежи, в Бухаресте — Встреча дружбы советской и румынской молодежи, в Вильнюсе — четвертая Неделя дружбы советской и конголезской молодежи. Белоруссия стала местом встречи юношей и девушек нашей страны и Франции. Лагерь дружбы был открыт в международном молодежном комплексе «Юность» на берегу Минского моря. Свыше 500 молодых французов — лицеисты, студенты, рабочие — провели здесь каникулы или отпуски, имея все условия для широкого общения со своими советскими ровесниками.

Следует отметить, что подобные лагеря дружбы организуются Всесоюзным Ленинским Коммунистическим Союзом Молодежи (ВЛКСМ) и Движением коммунистической молодежи Франции (ДКМФ) не впервые. Минский — тринадцатый по счету.

Но у него есть одна важная особенность, — подчеркнул московский социолог Игорь Кокорев. — Если в предыдущих, а я был, например, в Казани в прошлом году, еще преобладали спорт, отдых, развлечения, то сегодня заметен более острый интерес к дискуссиям на социальные темы. Полагаю, что это закономерное влияние тех событий, которые происходят сейчас во Франции и на Западе в целом. Молодежь вступает в борьбу за право жить, учиться, работать, за перестройку общества. Делает это сознательно, глубоко убежденная в целесообразности борьбы. А к нам они едут, чтобы увидеть, так сказать, социализм в действии.

РАЗНЫЕ люди жили под крышей «Юности». Советская молодежь представляла почти все союзные республики; во встречах и дискуссиях принимали участие рабочие, колхозники, комсомольские работники, представители творческой интеллигенции. Можно сказать, что наши гости, не выходя из гостиницы, имели возможность узнать о Совет-

ском Союзе все, их собеседники были благожелательны и откровенны. Но двухнедельная программа каждой смены (их было две) предусматривала знакомство с Минском и его достопримечательностями, поездки в Хатынь и Брестскую крепость-герой, посещение предприятий и учреждений в областных центрах, работу на совхозных полях — заработанные деньги перечислялись в фонд солидарности с патриотами Чили.

Дискуссионный клуб, который работал почти ежедневно, был средоточием жизни «Юности». Здесь обсуждались не только запланированные темы, вроде развития народного образования в СССР или участия молодежи Франции в борьбе за демократические преобразования. Всякий мог задать любой вопрос и получить на него ответ. Порой дело доходило до курьезов, в зале возникал смех, сыпались шутки. Но до истины докапывались всегда. Так, ссылаясь на статью в «Монд», один юноша спросил, когда Молдавия намерена вернуть Румынии ее исконные земли. Свой ответ представитель Молдавии начал с вопроса: знает ли юноша, когда на карте мира появилась Румыния? Ах, он не помнит! А дело было так... Историю родной земли молдаване изложили с блеском. И «территориальный вопрос» исчез. Молодого алжирца — он учится во Франции — заинтересовало, сближает ли людей в условиях социализма их совместное проживание в многоэтажных домах. Чтобы пояснить свою мысль, он взялся рассказывать о некоторых опытах социальной перестройки в своей стране. Зал остро реагировал. «Да ведь это прямо приключения деда Щукаря из «Поднятой целины» Михаила Шолохова!» И начал обстоятельный разговор. Круг проблем все расширялся. Архитектура, социология, последствия минувшей войны, нерациональность ускорения социальных процессов, для которых еще не созрели условия в обществе...

Не было запретных тем. С предельной откровенностью советские комсомольцы рассказывали французским участникам лагеря о нашей стране, нашем образе жизни, помня постоянно, что вооружают друзей правдой.

КАК бы ни были интересны лекции, доклады, встречи с ветеранами войны, героями труда, наиболее убедительным казалось молодым людям личное общение. Разговоры с соседями по комнате, наблюдение за их манерами, поведением рассеяли немало мифов.

— Я полагаю, — сказала Паскаль де Бразидек, лицеистка из Бретани, — что советское общество — общество железной дисциплины, жестких установок и т. п. А жизнь в «Юности» убедила в сердечности и радушии наших людей, меня поразила широта их взглядов, доверительная манера общения.

Паскаль давно разделяет коммунистические убеждения, это своего рода семейная традиция. Здесь, на земле победившего социализма, она стала членом ДКМФ. Эта хрупкая девочка с серьезными глазами отвечает на мои вопросы, сдержанно рисуя свои не столь блестящие перспективы. Да, она единственная дочь, и родители не пожалуют сил, чтобы дать ей высшее образование. Но чего ради? Гарантии получить работу нет — ни после лицей, ни после университета. Поэтому она присое-

динилась к борьбе. Не помещает ли политика ее женской судьбе?

— Нет, — категорично заявляет девушка, — мой избранник будет непременно из тех людей, кто борется за левую Францию. Как и мои друзья.

Я спрашиваю у Паскаль, какие книги советских авторов она читала, какие фильмы видела. Мне интересно выяснить, откуда почерпнуты сведения о нашей жизни. Читала — Тургенев, Горький, Толстой. Фильмов не видела. Ведь чтобы читать советскую литературу, надо знать, что издано, где искать. Ни рекламы, ни дополнительной информации на эти издания нет. И фильмов советских не показывают в ее родном городке. Значит, все знает только по газетам и телепередачам. И хотя она сама, как и многие мои французские собеседники, подчеркивает, что буржуазные средства массовой информации субъективно показывают советскую действительность, я понимаю: только поездка в нашу страну даст ей ту надежную «лакмусовую бумажку», с помощью которой она сможет отличать правду от лжи.

Семнадцатилетний Эрве Недель является секретарем ячейки ДКМФ в техническом лицее, где он учится. Коммунистические убеждения он разделяет с 14 лет. Видимо, заметив недоверие или удивление на моем лице, Эрве бросается в спор: «Вы полагаете, что такие юные не умеют размышлять, что они не могут сделать правильные выводы из повседневных наблюдений? Я убежден, что единственная сила, способная изменить положение, — коммунисты».

Веселый, общительный юноша живо интересовался историей Белоруссии, ее ролью в минувшей войне, вопросами экономики в частности. Из Хатыни он возвращался странно притихший. И лишь потом сказал девушкам, которым накануне помогал разучивать французскую песенку: «Теперь у меня есть аргументы для спора с преподавателем, который утверждает, что Советский Союз хочет войны. Этот памятник, эти жертвы... Никогда не должно повториться подобное».

ЭТА пара молодых коммунистов запомнилась мне с вечера политической песни. Высокая молодая женщина подходила к микрофону и чистым сильным голосом пела о жизни и любви, борьбе и ненависти. А ее спутник — чернородый крепыш — стоял в хоре, организованном им для этого выступления, заметно волновался. И только когда в зале вспыхивали аплодисменты, светлея, улыбался. А когда их группа заканчивала выступление, Кристиан Пейрэ сам подошел к микрофону. От первых произнесенных им слов зал встал. И все вместе пели «Интернационал», гимн борьбы.

— Чувствуется, что у вас есть опыт общения с массовой молодежной аудиторией, — говорю я Кристиану и Кристине.

— Да, я выступаю в театре, — отвечает Кристина Гюган, — а Кристиан работает в молодежном культурном центре. Почему стали коммунистами? В нынешней Франции это закономерный путь думающих людей. К тому же я из рабочей семьи.

Их свела общая работа, единые цели. Свою «пропаганду» они не прекращали и в лагере. Ведь на живом при-

(Окончание на 6-й стр.)

На штучном возере Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі ў Горках. Фота У. КАЗЛОВА.

Што? * Як? * Чаму?

Сёння нават у самай аддаленай вёсцы Беларусі чалавек купляе ўсё неабходнае ў магазіне або ў аўталаўцы. «Так і павінна быць», — скажа іншы чытач. «Так яно і ёсць», — задаволена зазначыць зямляк, якому пашчасціла наведаць родныя мясціны. І яшчэ ён прыпомніць, напэўна, як неаднойчы ў гутарках аднавяскоўцы прыгадвалі, што ў савецкіх вёсках гандлюе

СПАЖЫВЕЦКАЯ КААПЕРАЦЫЯ

Беларуская савецкая энцыклапедыя дае такое азначэнне спажывецкай кааперацыі: «форма добраахвотнага аб'яднання насельніцтва для закупкі і продажу спажывецкіх тавараў на аснове паявога ўдзелу яго членаў».

У залежнасці ад канкрэтных умоў эканамічнага і палітычнага развіцця кожнай краіны спажывецкія кааператывы маюць свае асаблівасці.

У буржуазных краінах яны тысячамі ніцей звязаны з капіталістычнай гаспадаркай. Яны залежаць ад банкаў, прамысловых манополій і іншых манопалістычных аб'яднанняў. Спажывецкай кааперацыі, як і любому капіталістычнаму гандлёваму прадпрыемству, не чужая і пагоня за атрыманнем магчыма большага прыбытку, нярэдка са стратай для членаў кааператыва. Такім чынам, спажывецкая кааперацыя, з'яўляючыся па сваёй прыродзе «калектыўнай капіталістычнай установай», не ліквідуе капіталістычнай эксплуатацыі.

У сацыялістычным грамадстве, заснаваным на грамадскай уласнасці на сродкі вытворчасці, дзе адсутнічае эксплуатацыя чалавека чалавекам, працоўнае насельніцтва арганізуе кааператывы з мэтай павышэння свайго матэрыяльнага і культурнага ўзроўню.

Савецкая спажывецкая кааперацыя — буйнейшая гаспадарчая і грамадска-масавая арганізацыя. У нашай рэспубліцы яе членамі з'яўляюцца звыш 3,5 мільёна пайшчыкаў. Любы грамадзянін, дасягнуўшы 16-гадовага ўзросту, можа ўступіць у члены спажывецкага таварыства. Уступны ўзнос — 30 копеек. Кааператары ажыццяўляюць шматбаковыя эканамічныя сувязі паміж гарадамі і вёскамі: нарыхтоўваюць і пастаўляюць сельскагаспадарчую сыравіну для прамысловасці і прадукты насельніцтва гарадоў, забяспечваюць жыхароў сяла таварамі хатняга ўжытку.

Прадпрыемствы гандлю спажывецкай кааперацыі, акрамя прадуктаў харчавання, якія прайшлі прамысловую перапрацоўку (цяпер у вёсках гаспадыні не п'якуюць хлеб, як раней, а купляюць яго ў магазіне), сёння прадаюць ва ўсё большай колькасці радыёпрыёмнікі, тэлевізары, прыгожую сучасную мэблю. Толькі летась, напрыклад, праз прадпрыемствы спажывецкай кааперацыі рэспублікі было прададзена насельніцтву больш як 65 тысяч тэлевізараў, каля 60 тысяч халадзільнікаў, звыш 36 тысяч пральных машын.

Спажывецкая кааперацыя дапамагае і ў рэалізацыі мер сацыяльнага характару, накіраваных на ліквідацыю адрозненняў ва ўмовах працы і быту сельскага і гарадскога насельніцтва. Аднак існуючыя адрозненні ва ўмовах жыцця ў гарадах і вёсках нараджаюць шэраг спецыфічных асаблівасцей у поліце сельскага насельніцтва. Напрыклад, павышаны попыт на будаўнічыя матэрыялы ў сувязі са значным ростам індывідуальнага жыллёвага будаўніцтва. У 1975 годзе прадпрыемствы гандлю спажывецкай кааперацыі прадалі дзелявой драўніны, піламатэрыялаў, цэменту на суму 1 мільён 267 тысяч рублёў.

Спажывецкая кааперацыя закупляе ў калгасна і ў калгаснікаў лішкі сельскагаспадарчых прадуктаў, канцэнтруе гэтыя рэсурсы ў сваіх руках для ўласных патрэб, а таксама для продажу іх у гарадскім кааператывным гандлі па цэнах, якія складаюцца на мясцовых рынках.

Многае робіць спажывецкая кааперацыя і для развіцця грамадскага харчавання ў сельскай мясцовасці. У час палявых работ, напрыклад, практыкуюцца падоўжаная работа ўсіх сельскіх магазінаў і сталовых з тым, каб калгаснікі, вярнуўшыся з работы, маглі паесці або купіць неабходныя тавары.

У залежнасці ад раёна дзейнасці і кантынгенту абслугоўваемага насельніцтва савецкія спажывецкія кааператывы падзяляюцца на сельскія, гарадскія, раённыя спажывецкія таварыствы і г. д. Сістэма спажывецкай кааперацыі складаецца з кааператываў, аб'яднаных у райспажыўсаюзы, якія ў сваю чаргу аб'яднаны ў аблспажыўсаюзы, затым ідуць рэспубліканскія саюзы. Галоўным кіруючым і арганізуючым цэнтрам з'яўляецца Цэнтрсаюз, які прадстаўляе савецкую спажывецкую кааперацыю ў Міжнародным кааператывным альянсе.

Акрамя выканання гаспадарчых задач, спажывецкая кааперацыя, будучы грамадскай арганізацыяй, служыць школай камуністычнага выхавання мас. Сістэма Цэнтрсаюза мае 6 вышэйшых навучальных устаноў, 124 тэхнікумы, 123 кааператывныя прафтэхвучылішчы. Іх выпускнікі і далей будуць развіваць і ўдасканальваць грамадскую і гаспадарчую дзейнасць спажывецкай кааперацыі ў перыяд разгорнутага камуністычнага будаўніцтва ў нашай краіне.

НЕФТЬ КАСПИЯ

Разведку и добычу нефти по всему району советского Каспия осуществляет объединение «Каспморнефть». Азербайджанскими нефтяниками накоплен богатый опыт в освоении морских месторождений. О том, как идет освоение новых площадей на Каспии, мне рассказывает главный геолог «Каспморнефти» ХОШБАХТ ЮСУФ-ЗАДЕ.

— Четверть века назад нефтяники Азербайджана решили начать освоение морских залежей нефти. В Баку был создан научно-исследовательский и проектный институт «Гипроморнефть», который разработал чертежи будущего морского городка-нефтепромысла. Сегодня нефтепромысел в открытом море — Нефтяные Камни известен всей стране.

На Нефтяных Камнях сейчас работают около 3 500 человек. Длина гидротехнических сооружений здесь около 200 километров. Нефтяники живут в 12 домах-общежитиях. Недавно здесь начали строить и пятиэтажные дома. К услугам нефтяников столовые, буфеты, магазины, в том числе цветочный. В городке есть клуб, два кинотеатра — летний и зимний, вечерняя школа, техникум. Медсанчасть городка имеет в своем распоряжении, кроме автомашин, катера и вертолеты скорой помощи. Нефтепромысел, подобных Нефтяным Камням, сейчас на Каспии несколько. И добыча там растет. На их долю сейчас приходится большая часть всей добываемой в Азербайджане нефти. За годы девятиой пятилетки из каспийских недр извлечено около 60 миллионов тонн «черного золота» и 32 миллиардов кубометров газа.

В настоящее время в соответствии с «Основными направлениями развития народного хозяйства СССР на 1976—1980 годы» объединение «Каспморнефть» приступило к интенсивному освоению новых, глубоководных районов Каспия. Успешно решить эту задачу азербайджанским нефтяникам помогает мощный нефтепромысловый флот, в состав которого входят плавучие буровые установки различного типа: «Ашшерон», «Азербайджан», «Хазар», «Баки». С помощью этой флотилии азербайджанские нефтяники вышли к восточному туркменскому и казахскому побережью Каспия и тем самым расширили географию поисков.

Применение плавучих буровых установок показало их высокую экономичность. Так, метр скважины, пройденный с их помощью, обходится почти на 200 рублей дешевле, чем на стационарной площадке в море. Кроме того, плавучие установки дают большой выигрыш во времени. Обычно на работы, предшествующие бурению со стационарной площадки (строительство свайного основания, монтаж оборудования), уходят месяцы. Плавучим же установкам типа «Хазар» и «Баки» таких работ делать не надо, и подготовка к бурению на них занимает всего несколько дней.

В «Гипроморнефти» сейчас разрабатывается проект принципиально нового судна, которое поможет проникнуть бурильному долоту под 250-метровую толщу воды. Таким образом, дальнейшая разведка каспийских недр будет осуществляться комбинированным способом. Опыт бакинцев показал, что при небольших глубинах лучше пользоваться стационарными площадками, на более глубоких местах эффективным представляется применение плавучих буровых установок.

На Каспии полностью отказались от взрывного метода разведки нефти. Геофизиками Азербайджана разработана и внедрена новая методика разведки с использованием невзрывных источников возбуждения упругих волн, что предотвращает гибель морской фауны. Разработана и внедрена технология бурения и эксплуатации морских скважин, которая исключает возможность попадания в Каспий нефти и неочищенных сточных вод.

Одновременно с этим решена система подготовки строительства, транспортировки и укладки трубопроводов в открытом море. Уже проложено около 300 километров подводных трубопроводов в различных районах Каспия.

Расим АГАЕВ.
АПН.

3 году ў год мацнее дружба працоўных Магілёўскай вобласці і Габраўскай акругі Балгарыі. Сябруюць не толькі дарослыя. За 23 кіламетры ад Магілёва на маляўнічым беразе ракі Лахвы размясціўся піянерскі лагер «Алімпія». Тут 30 дзяцей з Габраўскай акругі разам з нашымі піянерамі і школьнікамі правялі летнія каникулы. НА ЗДЫМКУ: Іванка ДОКАВА — вучаніца 8-га класа адной з габраўскіх школ з захапленнем збірае грыбы.

Фота М. ЖАЛУДОВІЧА.

ГОСЦІ

З ПАРТУГАЛІІ

У Мінску гасціла дэлегацыя Партугальскай камуністычнай партыі, у складзе якой спецыялісты па пытаннях эканомікі.

Госці былі прыняты ў аддзеле цяжкай прамысловасці і транспарту ЦК Кампартыі Беларусі. Загадчык аддзела Я. Мікуловіч расказаў аб дасягненнях народнай гаспадаркі рэспублікі ў мінулым пяцігоддзі, месцы і ролі плана ў сацыяльна-эканамічным развіцці, пазнаёміў з работай партыйных камітэтаў і арганізацый працоўных на пасяховае выкананне рашэнняў XXV з'езда КПСС, планаў і сацыялістычных абавязальстваў першага года дзесятай пяцігодкі.

У ходзе гутаркі Я. Мікуловіч

адказаў на пытанні, якія датычаць розных бакоў эканомікі рэспублікі. У сваю чаргу госці расказалі аб сацыяльна-эканамічных пераўтварэннях у Партугаліі.

Партугальскія камуністы наведвалі калгас імя Гастэлы Мінскага раёна, піянерскі лагер «40 гадоў піянеры» Міністэрства фінансаў БССР. У санаторыі «Крыніца» госці агледзелі сучаснае медыцынскае абсталяванне, азнаёміліся з умовамі лячэння і адпачынку. Ім было расказана аб перспектывах развіцця санаторна-курортнага лячэння ў рэспубліцы.

Члены дэлегацыі зрабілі паездку па Мінску, агледзелі новыя раёны жыллёвага будаўніцтва. Яны наведвалі таксама Дом-музей І з'езда РСДРП, Беларускае дзяржаўнае музейнае гісторыі Вялікай Айчыннай вайны, Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі БССР, Беларускае таварыства дружбы і культурнай сувязі з замеж-

нымі краінамі. Госці зрабілі паездку на мемарыяльны комплекс Хатынь, усклалі кветкі да Вечнага агню, пабывалі на Кургане Славы.

Дэлегацыя Партугальскай камуністычнай партыі была прынята ў Дзяржаўным планавым камітэце БССР. Госці былі азнаёмы са структурай, мэтай і задачамі плануючых органаў, метадыкай складання, парадкам разгляду і зацвярджэння планаў дзяржаўнымі органамі рэспублікі. Затым камуністы Партугаліі наведвалі Мінскі камвольны камбінат імя 50-годдзя Кампартыі Беларусі. Яны агледзелі прадпрыемства, яго культурна-бытавыя ўстановы. Адылася гутарка. У ёй удзельнічалі партыйныя, прафсаюзныя і камсамольскія актывісты камбіната. Яны расказалі гасцям аб рабоце калектыву па ажыццяўленню рашэнняў XXV з'езда КПСС.

З Мінску дэлегацыя Партугальскай камуністычнай партыі адыла ў Ленінград.

Мы — алімпійскія чэмпіёны!

[Працяг. Пачатак на 1-й стар.]

дзея некаторыя вольна ці міжвольна ўзнаіаюць як вяршыні, пакараючы ўяўленне. Той, хто ўважліва ўглядаўся ў твары пераможцаў, зразумее, аб чым я хачу сказаць. Тры вяршыні — тры ступені п'едэстала. І на гэтых ступенях — трое з нашай краіны. Тройчы ў Манрэалі паўтаралася такое прыемнае відовішча.

А хіба можна забыць цудоўныя выступленні Таццяны Кананінай, Крысціны Эндэр з ГДР, нашага асілка Васіля Аляксеева!

Агульны вынік Алімпіяды вядомы — зборная нашай савецкай краіны на самых буйных спаборніцтвах атрымала поўную перамогу. Заваявана 125 медалёў: 47 залатых, 43 сярэбраныя і 35 бронзавых. Мы — алімпійскія чэмпіёны! Ніколі яшчэ савецкая зборная не дабілася такой перавагі над іншымі камандамі.

— У тым ліку і над традыцыйным сапернікам — зборнай ЗША...

Якой прадказвалі несумненную перамогу ў год 200-годдзя Злучаных Штатаў Амерыкі. Выхаваныя на тым, што іх спорт — «самы галоўны і лепшы ў свеце», амерыканцы хацелі пацвердзіць гэта на самых буйных спаборніцтвах — Алімпійскіх гульнях. Яны перамаглі ў шэрагу відаў праграмы, але ў агульным заліку ўступілі не толькі савецкай зборнай, але і дружнаму калектыву Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі, які заняў другое месца. Зборная ЗША аказалася толькі трэцяй. Гэта, вядома, было нечаканасцю нават для многіх спецыялістаў. Упершыню ў гісторыі Алімпіяд дзве сацыялістычныя дзяржавы занялі першыя два радкі ў табліцы неафіцыйнага каманднага заліку.

— А які ўклад беларускай дэлегацыі ў агульнакамандную перамогу зборнай Савецкага Саюза?

— Ваша газета напярэдадні Алімпіяды паведамыла імёны 25 лепшых атлетаў нашай рэспублікі, якія ў складзе зборнай СССР паехалі ў Манрэаль адстойваць гонар савецкага спорту. Мне прыемна адзначыць, што невялікая дэлегацыя Беларусі ўнесла важкі ўклад у алімпійскую скарбонку саюзнай каманды — 17 медалёў, у тым ліку 7 залатых, 5 сярэбраных і 5 бронзавых. Гэта — 70,42 ачка. І па якасных паказчыках сярод фізкультурных арганізацый, якія ўнеслі найбольшы ўклад у агульнакамандны поспех алімпійцаў Савецкага Саюза, прадстаўнікі Беларусі першыя: у іх на аднаго ўдзельніка прыпадае 2,81 ачка.

Самымі меткімі ў стральбе па мішэні «бягучы кабан» у

Манрэалі былі мінчане Аляксандр Гезаў, які заваяваў залаты медаль, і Аляксандр Кядзяраў — сярэбраны медаліст.

Або, напрыклад, возьмем фехтаванне. У некалі адсталая Беларусь гэты, я б сказаў, арыстакратычны від спорту атрымаў шырокае прызнанне. У фехтавальны леталіс рэспублікі ўпісана нямала слаўных імён: Аляксей Ніканчыкаў, Таццяна Самусенка, Алена Бялова...

На XIX Алімпіядзе, 8 гадоў назад, Алена выйграла сваю першы залаты медаль. Тады яна атрымала «Прыз нечаканасці». І ў Мюнхене яна была самай маладой у камандзе, якая стала «залатой». У фінальных камандных спаборніцтвах у Манрэалі Бялова не прайграла ні аднаго боя і атрымала яшчэ адну залатую ўзнагароду.

А наша праслаўленая Вольга Корбут, якая і ў Канадзе змагалася з грознымі сапернікамі страсна, тэмпераментна. І яна — алімпійская чэмпіёнка ў камандным першынстве. Я хачу бы назваць яшчэ Віктара Сідзяка, які выйграў першы бой і праклаў сваім таварышам па камандзе дарогу да залатых алімпійскіх узнагарод, Валерыя Шарыя — выдатнага цяжкаатлета, Уладзіміра Алейніка і Уладзіміра Камінскага, Яўгена Гаўрыленку і Аляксандра Касяноўска — усіх, хто ў гарачы алімпійскіх схватках адстойваў гонар флага нашай Радзімы. І даказаў, што пазіцыя беларускага спорту — высокая.

— Перамагчы на Гульнях, якія сабралі мацнейшых людзей планеты, было надзвычай цяжка. Што дапамагло нашым алімпійцам у самы адказны момант!

— Напярэдадні Алімпіяды вядомыя ва ўсім свеце спецыялісты спартыўнай статыстыкі амерыканец Дон Потс і італьянец Раберта Кверчтані склалі спіс фаварытаў лёгкаатлетычных спаборніцтваў прадстаячых Гульняў. У гэтым спісе ў скачках у вышыню на першым месцы значыўся сусветны рэкардсмен Дуайт Стоунз. Дарэчы, днямі гэты выдатны спартсмен узяцеў на 2 метры 32 сантыметры і пабіў свой жа рэкорд. А ў Манрэалі ён быў толькі трэцім з больш чым сціплым для сябе вынікам — 2 метры 21 сантыметр.

Разумееце, Алімпіяда — гэта такія спаборніцтвы, якія патрабуюць ад самага таленавітага спартсмена асобых якасцей. На сваіх хранометрах яна выявае не толькі ўзровень тэхнічнага класа алімпійцаў, але і экзамэнуе іх вытрымку, самавалоданне, мужнасць, стойкасць духу.

Наша алімпійская дружина аказалася ў Манрэалі сапраўды лепшай і мацнейшай, чым яе грозныя сапернікі. Прадстаўні-

кі Савецкага Саюза, праявіўшы лепшыя якасці, сталі лідарамі ў дзесяці відах спорту. І я яшчэ раз хачу адзначыць выдатныя дасягненні спартсменаў сацыялістычных краін: іх 11 каманд набралі ў агульнай складанасці 344 медалі. Многія зарубежныя спецыялісты спрабуюць разгадаць гэту «тайну» і часта шукаюць адказ не там, дзе трэба. Разгадка ж у тым, што спорт у сацыялістычным грамадстве ператварыўся ў здабытак усяго народа, стаў даступны мільёнам.

Як падкрэслівалася ў пасланні Генеральнага сакратара ЦК КПСС Л. Брэжнева членам Міжнароднага алімпійскага камітэта, Арганізацыйнаму камітэту і ўдзельнікам XXI летніх Алімпійскіх гульняў: «Камуністычная партыя Савецкага Саюза і Урад СССР праяўляюць пастаянны клопат аб развіцці спартыўнага руху ў краіне, аб укараненні фізічнай культуры ў паўсядзённае жыццё савецкага народа».

— Што ж азначае на практыцы — забяспечыць фізкультурнаму руху ўсенародны характар?

— Перш за ўсё тое, што ён павінен ахопліваць усе групы насельніцтва, пачынаючы з дзіцячага ўзросту.

У Савецкай краіне партыйным з'ездам распрацавана шырокая сацыяльная праграма, якая прадугледжвае ўдасканаленне арганізацыі актыўнага адпачынку савецкіх людзей, далейшае развіццё фізічнай культуры і спорту. Камуністычная партыя Савецкага Саюза лічыць адной з галоўных задач выхаванне фізічна дужага, гарманічна развітага маладога пакалення. У краіне праводзіцца зелязарная работа па фізічнаму выхаванню народа.

Цяпер у Беларусі, напрыклад, налічваецца два мільёны фізкультурнікаў і спартсменаў. У іх распараджэнні каля 100 стадыёнаў, звыш дзюж з палавінай тысяч спартыўных залаў, каля 60 басейнаў, звыш 37 тысяч спартыўных пляцовак. Такая матэрыяльна-тэхнічная база, несумненна, дае магчымасць стварыць самыя спрыяльныя ўмовы для сістэматычных занятых спортам усіх жадаючых.

Масавы ўкараненне фізкультуры ў быт людзей служыць выхаванню моладзі, умацаванню здароўя савецкіх людзей, пошуку новых талентаў, якія будуць абараняць гонар нашай краіны на маючай адбыцца Алімпіядзе-80 у Маскве.

Дарэчы, у сталіцы Беларусі пройдуць групавыя спаборніцтвы футбалістаў — удзельнікаў XXII летніх Алімпійскіх гульняў 1980 года.

ОД НАЗАД, 1 августа 1975 года, руководящие деятели 33 европейских государств, США и Канады подписали в Хельсинки Заключительный акт Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе.

Хельсинкское совещание явилось беспрецедентным событием, имеющим огромное международное значение. Оно положило начало новому этапу разрядки напряженности, стало важным шагом на пути закрепления принципов мирного сосуществования и налаживания отношений равноправного сотрудничества между государствами с различным общественным строем.

Беспрецедентный характер придает хельсинкскому совещанию прежде всего состав и уровень представительства государств-участников. Впервые в истории на нем собрались высшие политические руководители большой группы государств с противоположными общественными системами, с различными внешнеполитическими программами и концепциями.

Впервые примененный на широком международном совещании для решения кардинальных проблем метод консенсуса, то есть общего единогласия, обеспечил широкое обсуждение всех вопросов — главных и второстепенных — и принятие по ним согласованных решений, отвечающих интересам всех государств, как больших, так и малых.

Наконец, что самое главное — совещание было беспрецедентным по масштабам и важности обсуждаемых проблем. На нем был коллективно подведен политический итог второй мировой войны, фактически признаны бесплодность и вредность политики «холодной войны», на протяжении десятилетий отравлявшей международную атмосферу. Совещание показало новые возможности для решения важнейшей задачи нашего времени — упрочения мира и всеобщей безопасности. Достигнутые в Хельсинки договоренности, не стирая различий в идеологии и общественных системах, отвечают интересам всех народов Европы.

Конечно, наивно было бы полагать, что документы совещания могли сразу же произвести магическое воздействие на обстановку в мире, что с их принятием все трудности и сложности в европейских и мировых отношениях исчезнут автоматически. Классовые и идеологические различия, существующие между государствами, их принадлежность к разным социальным системам порождают неодинаковый подход к решению проблем, связанных с международным сотрудничеством государств, к оценке ими тех или иных политических, экономических и социальных процессов. Сохраняет свою силу и инерция политического мышления, когда к реальностям сегодняшних дней кое-кто подходит со вчерашними мерками. Вот почему сегодня, год спустя после подписания Заключительного акта, полезно вновь напомнить о важности не только провозглашения правильных и справедливых принципов отношений между государствами, но и реализации этих принципов.

Подводя итоги истекшего года, можно с уверенностью утверждать, что Декларация принципов, эта политическая сердцевина Заключительного акта, в основных чертах осуществлялась успешно. А это значит, что на континенте, несмотря на отдельные препятствия, шаг за ша-

гом укрепляется атмосфера взаимного доверия, уверенности в мирном развитии. Укреплению доверия, в частности, способствовало осуществление сторонами договоренности об уведомлении друг друга относительно проведения крупных военных учений и приглашении на них наблюдателей.

Все большую популярность приобретает одобренное всеми сторонами предложение о необходимости дополнить политическую разрядку военной. В этой связи в Москве, как и в других столицах, внимательно следят за ходом венских переговоров о сокращении вооруженных сил и вооружений в центре Ев-

марте нынешнего года XXV съезде КПСС. «Главное теперь, — говорил на съезде Генеральный секретарь ЦК КПСС Л. И. Брежнев, — претворять в практические дела все принципы и договоренности, согласованные в Хельсинки. Советский Союз действует и будет впредь действовать именно таким образом».

В последнее время в определенных кругах Запада стало модным утверждать, что западноевропейские страны якобы идут впереди по выполнению положений так называемой «третьей корзины» Заключительного акта, то есть раздела, озаглавленного «Сотрудничество в гуманитарных и других областях».

ГОД ПОСЛЕ ХЕЛЬСИНКИ

ропы, которое должно быть осуществлено без ущерба для безопасности кого бы то ни было и с пользой для всех. По широко распространенному мнению, крупнейшим вкладом в дело материализации разрядки явился бы новый прогресс на советско-американских переговорах по ограничению стратегических вооружений.

Кое-кто на Западе считает, что итоги Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе представляют собой, дескать, «улицу с односторонним движением», то есть идут на пользу только Советскому Союзу. Забывают при этом, что у всех государств, в том числе у СССР и США, ныне существуют общие интересы. Самый главный из них — предотвращение большого военного конфликта, в котором Европа могла бы явиться одним из наиболее вероятных очагов.

Полное осуществление основных положений Заключительного акта открыло бы перед странами-участницами хельсинкского совещания возможность выделить более значительную часть своих ресурсов и средств на решение таких обостряющихся проблем, как, например, энергетическая или экологическая, проблем, требующих объединения усилий разных государств независимо от их внутреннего устройства. Кстати, Заключительный акт прямо предусматривает возможность таких объединенных действий на условиях взаимной выгоды.

В конце мая в Москве и Вашингтоне одновременно был подписан советско-американский договор о подземных ядерных взрывах в мирных целях. Регулируя условия таких взрывов и предусматривая гарантии контроля за ними, этот договор, несомненно, будет способствовать развитию сотрудничества двух стран в деле мирного использования энергии атома и послужит делу укрепления всеобщего мира, в том числе и на европейской земле.

Советский Союз выступает за неукоснительное осуществление всех достигнутых в Хельсинки договоренностей в комплексе и в полном объеме, за то, чтобы они наполнялись все более богатым жизненным содержанием, чтобы были закреплены и материализованы в развитии многообразных мирных связей между государствами. Это было еще раз подчеркнуто на состоявшемся в феврале-

Как известно, обсуждая эти вопросы, участники совещания единодушно пришли к выводу, что развитие связей в области культуры и образования, более широкое распространение информации, контакты между людьми — все это должно содействовать укреплению мира и взаимопонимания между народами, духовному обогащению человеческой личности. Исходя из этого, они подчеркнули, что сотрудничество в этих сферах следует осуществлять при полном соблюдении принципов, регулирующих общие отношения между государствами-участниками совещания, при соблюдении законов и традиций каждой страны. Таким образом, эти вопросы были поставлены в прямую взаимосвязь с основными проблемами безопасности и сотрудничества, во имя справедливого решения которых и было создано совещание.

Советская сторона шаг за шагом идет по пути осуществления взятых на себя обязательств, чего нельзя сказать о некоторых западных странах. Международные культурные связи нашей страны никогда еще не были столь широки и многообразны, как сейчас. В различных формах они осуществляются со 120 странами мира. В Советском Союзе хорошо знакомы с лучшими образцами современных произведений искусства народов других стран, с их литературными новинками и классическими произведениями, лучшими кинофильмами и т. д. Из года в год все больше советских людей выезжает по туристическим путевкам в зарубежные страны, растет число иностранных гостей Страны Советов.

Линия нашей партии и государства в международных делах вытекает из самой природы социализма. Она целиком подчинена интересам мирного созидательного труда советских людей и наших братьев в социалистических странах. В равноправном, взаимовыгодном сотрудничестве видит Советский Союз перспективы дальнейшего развития мирных, взаимовыгодных отношений между государствами. Успехов на этом пути можно достичь лишь в результате длительной и кропотливой работы всех стран, подписавших Заключительный акт хельсинкского форума.

Вадим НЕКРАСОВ,
политический обозреватель АПН.

Цыркавым артистам становіцца па вечарах рабочы Гомельскай фабрыкі індывідуальнага пашыву і рамонту абутку Васіль ПЛАШКОУ. Майстар спорту па акрабатыцы, ён пасля развітання са спартыўнай арэнай прышоў на сцэну Палаца культуры Гомельскага абласнога ўпраўлення бытавога абслугоўвання. НА ЗДЫМКУ: выступае Васіль ПЛАШКОУ.

Фота І. ЮДАША.

ГРОДЗЕНСКІ абласны драматычны тэатр завяршыў гасцролі на Украіне. Гледачы ўбачылі лепшыя работы калектыву — спектакль «Тэм-1929» па ранніх п'есах М. Пагодзіна, камедыю К. Крапівы «Мілы чалавек», драму А. Петрашкевіча «Трывога» і іншыя. Тэатр паказаў больш чым 60 спектакляў у Чарнаўцах, выезджаў у гарады і вёскі Букавінскага краю.

КНИГАЛЮБЫ Ліды атрымалі добры падарунак. Расчыніў дзверы спецыяльна створаны магазін «Кніжны свет» — адзін з буйнейшых у вобласці.

Пры новым магазіне будзе працаваць гарадскі клуб кнігалюбаў.

НОВУЮ праграму паказалі хлебаробам калгаса «Чырвоны баец» удзельнікі мастацкай самадзейнасці — Вербавіцкага сельскага Дома культуры Нараўлянскага раёна. Яна набула давана на мясцовым матэрыяле, расказвае аб рабоце розных служб гаспадаркі ў гарадзкі час жыцця.

«УВИДЕТЬ ЖИВОЙ СОЦИАЛИЗМ»

(Окончание. Начало на 4-й стр.)

мере легче убеждать сомневающихся. Активно продавали также билеты на осенний праздник «Юманите».

В Советском Союзе они впервые, но намерены приехать еще. Их больше интересует повседневная жизнь людей, будничные хлопоты и проблемы. Музы хороши, но ведь это уже вчерашний день, а хочется знать, чувствуют ли сегодняшнюю реальность, завтрашние планы. «Юность» дала им много нового — друзей и впечатлений.

— И поездка в Могилев! — восклицает Кристина. — Мы там были не туристами, а долгожданно гостями, которым открывали души.

— Самое яркое впечатление от Советского Союза? — переспрашивает моя собеседница. И улыбается. — Масштабы. Огромная страна — мы ведь были в Москве, в Минск ехали поездом. Колоссальное строительство. Грандиозные планы.

ПОПУЛЯРНОСТЬ Лена Гийо, французского директора лагеря дружбы, у журналистов была необычайной. Много раз брали интервью для молодежных газет, Белорусского телеграфного агентства, радио. У меня тоже есть к нему вопросы? Он рад ответить.

— Главная наша цель — познакомить французскую молодежь с советской реальностью — достигнута. Они видели Москву, Минск, ездили по республике, встречались с людьми разных возрастов и профессий, слушали лекции, участвовали в дискуссиях. Подружились и французы из разных городов, и советские парни и девушки с ними. Мы выдали новые билеты 95 членам ДКМФ и ФКП.

Многие молодые люди ехали сюда с открытой душой, но головы их были забиты буржуазной пропагандой. Вы, конечно, сталкивались в беседах с ними и с предположениями об отсутствии свободы передвижения в СССР, о плохих условиях

труда и т. п.

Советская действительность заставляет их прозреть.

— Не кажется ли вам, Лен, что многих подобных недоразумений можно было бы избежать, будь французская общественность шире ознакомлена с нашей литературой, кино, театром?

— Несомненно. Я сам первый раз в Советском Союзе. Открываю массу нового. Культурные контакты могут дать многое, это видно даже на примере нашего лагеря.

На всех дискуссиях, во многих частных беседах Лен горячо развивал мысль об участии молодых в предстоящих муниципальных выборах, анализировал итоги недавних кантональных. Предварительный вывод: там, где голосует молодежь, результаты более левые.

— Но, Лен, есть такой французский афоризм: «Кто в 20 лет не был левым, у того нет сердца. Кто в 40 лет не стал правым, у того нет ума».

В ответ он смеется:

— Эта мудрость уже устарела. Сегодня изменилась ситуация. Все большее количество пожилых людей разделяет левые убеждения. Особенно среди рабочих. Мой отец в 54 года вступил в ФКП.

ОСНОВНАЯ цель лагеря дружбы советской и французской молодежи — познакомить наших друзей с достижениями Страны Советов, дать им возможность, образно говоря, увидеть «живой социализм», — говорит заместитель советского директора лагеря Валерий Грищенко. — Но польза от подобных встреч — обоюдная.

Личные контакты способствуют более полному взаимопониманию. Ведь советские участники тоже задавали гостям много вопросов, хотя с уверенностью могу сказать, что информированы они в делах и проблемах французских ровесников намного лучше. Интересные разговоры возникали, например, о студенческих выступлениях во Франции в 1968 году и этой весной. Советские юноши и девушки при этом часто оттапливались от романа Р. Мерля «За стеклом», правдиво и глубоко из-

нутри показывающего студенческую среду Франции 1968 года. И порой возникали неловкие ситуации — собеседники наших комсомольцев не читали роман своего соотечественника.

— Отмечу еще, — продолжает Валерий, — очень интересную, на мой взгляд, деталь. Рассказывая гостям о своей жизни, своей стране, своих проблемах, советские юноши и девушки как бы по-новому взглядылись на повседневность, острее замечали те детали и факты, которые примелькались и кажутся нам обыденными, само собой разумеющимися. Например, бесплатное обучение, гарантированная работа и т. п.

До следующего лета спущены флаги лагеря дружбы советской и французской молодежи. Но вновь через год соберется на берегу Минского моря это неугомонное племя любознательных, чтобы искренне и горячо обсудить общие проблемы мира, социализма, европейской безопасности, поговорить о повседневности, узнать и полюбить Белоруссию — одну из пятнадцати равноправных республик Советского Союза.

Валентина ТРИГУБОВИЧ.

У ПОШУКАХ ГІСТОРЫІ НАРОДА

31 мая 1909 года ўзнікла Віцебская вучоная архіўная камісія. Ініцыятарамі стварэння камісіі з'явіліся відныя гісторыкі і этнографы Беларусі: Раманаў, Нікіфараў, Сапуноў і мясцовае чыноўніцтва — Арсеньёў, Марозаў, Кадыгробаў.

Сваю задачу камісія вызначыла як «узгаўненне мінулага жыцця мясцовага краю шляхам вывучэння і збірання прадметаў старыны, разглядаючы дзелавы вопіс устаноў, прызначаны да знішчэння, вывучаючы рукапісы і дакументы, арганізуючы сістэматычнае чытанні па гісторыка-археалагічных навуках, шукаючы даследаванні і апісанні помнікаў мясцовай старыны і археалагічных раскопак, археалагічных і этнаграфічных экскурсій па Віцебшчыне».

Даследаванні архіўнай камісіі павінны былі служыць прычыну ўмацавання духоўнай сувязі мінулага часу з сучасным жыццём Полацкага краю.

Прыкладна такім жа задачам і мэтам была падпарадкавана дзейнасць археалагічных камісій, што выдалі шматомныя публікацыі дакументаў, якія адносяцца да гісторыі Беларусі, Літвы і Украіны эпохі феадалізму.

Камісія складалася з ганаровых і сапраўдных членаў. Ганаровымі членамі выбіраліся асобы, вядомыя сваёй навуковай дзейнасцю. Сапраўднымі членамі ўносілі членскі ўнёсак у памеры 3 рублёў і прымавалі актыўны ўдзел у рабоце камісіі.

Ганаровымі членамі камісіі былі абраны Карскі, Лапо-Данілеўскі, Сямёнаў-Цяншаньскі, акадэмік Шахматаў, прафесар Пецябургскага ўніверсітэта Эпімах-Шыпіла. У адказ на абранне яго ганаровым членам камісіі ён пісаў: «Быць членам вучонай установы сваёй роднай і дарагой губерні ў вышэйшай ступені прыемна для мяне, і таму, на колькі хопіць у мяне часу, сіл і ўмення, я рад служыць роднай вучонай установе і выконваць яе даручэнні».

На чале камісіі ў першы год яе існавання стаў чыноўнік губернскай адміністрацыі Арсеньёў. Таварыства існавала на членскія ўносы і на субсідыю, атрымліваемую ад урада, — 200 рублёў у год. Перадпачаткова яна складалася з 28 членаў, к канцу першага года налічвала 356 сапраўдных членаў, 99 ганаровых і 15 членаў-супрацоўнікаў.

Была праведзена вялікая работа па ўліку гістарычных помнікаў, выяўленню прыватных і казенных архіваў, сабраны некаторыя этнаграфічныя матэрыялы Віцебшчыны і звесткі па гісторыка-статыстычнаму апісанню цэркваў і прыходаў Полацкай епархіі. Выяўлены і апісаны гістарычныя помнікі: напрыклад, у вёсцы Сівошына Замшанскай воласці быў знойдзены помнік героя Айчыннай вайны 1812 года — генерал-маёру Кульневу.

Камісія арганізавала збор сродкаў на збудаванне помніка ўдзельнікам бітвы пад Віцебскам у вайне

1812 года. 26 кастрычніка 1911 года па праекту архітэктара Кібардзіна быў устаноўлены абеліск героям. У той жа дзень вечарам адбылося ўрачыстае пасяджэнне Віцебскай вучонай архіўнай камісіі. Старшыня камісіі Кадыгробаў зрабіў даклад аб бітвах пад Віцебскам і аб падзеях у горадзе ў тыя дні. Урачыстасць закончылася спектаклем у гарадскім тэатры. Была паказана п'еса Марозава «Напалеон I у Расіі».

Камісія меркавала скласці гісторыка-геаграфічны слоўнік Віцебскай губерні. На сваіх пасяджэннях члены камісіі заслухоўвалі даклады і паведамленні па розных пытаннях гісторыі Беларусі. З дакладамі выступалі Стукаліч — «Нарысы па гісторыі беларускіх гарадоў», Далгоў — «Ф. Скарына», Сапуноў — «Аб Беларусі і беларусах», Красавіцкі — «Помнікі царкоўнай старыны Полацка-Віцебскага краю і іх ахова».

Праводзіліся даследаванні па гісторыі паўстання сялян Беларусі ў 1863 годзе і адмене прыгоннага права.

Вучоная архіўная камісія вяла выдавецкую дзейнасць. Арсеньёў дастаў прагледзеў і апублікаваў шэраг спраў Віцебскага губернскага архіва, некалькі нататак аб дзейнасці камісіі апублікаваў Чычкевіч у губернскіх ведамасцях. Архіварыус Мельнікава апісала архіўныя справы камісіі. Быў выдадзены «Каталог архіўных спраў, што захоўваюцца ў архіве камісіі». Намаганні членаў камісіі быў створаны музей старажытных манет. Змігрокскі склаў яго каталог, які ўключыў апісанне 1069 манет і 39 медалёў. Вібліятэка камісіі налічвала больш за 3,5 тысячы кніг.

Некаторыя даклады выйшлі асобнымі выданнямі або былі апублікаваны ў выданнях камісіі — «Полацка-Віцебская старына», «Працы Віцебскай вучонай камісіі», якія і зараз з'яўляюцца крыніцай пры вывучэнні гісторыі Беларусі.

Вучоная архіўная камісія ўстанавіла кантакты з больш чым 100 навуковымі ўстановамі Расіі і замежных краін. Свае працы камісія высылала ў ЗША ва ўніверсітэт Берклі, штат Каліфорнія.

Старшыня Віцебскай вучонай архіўнай камісіі Кадыгробаў з'явіўся арганізатарам Віцебскага філіялу Маскоўскага археалагічнага інстытута.

Прафесар Калесніцаў у сваіх выступленнях указаў, што цікавасць да археалагічных навук абуджаецца з ростам нацыянальнай самасядомасці. Віцебская вучоная архіўная камісія была адным з першых навуковых таварыстваў Беларусі, аб'яднаўшых мясцовыя навуковыя сілы — гісторыкаў, этнографікаў. Нягледзячы на розныя палітычныя погляды членаў камісіі, іх даследаванні гаварылі аб існаванні самабытнага беларускага народа, які мае сваю гісторыю, культуру, мову.

Вера ЦЫБУЛЯ.

У Віцебску, паміж вуліцамі Пушкіна і Кірава, навуковыя супрацоўнікі Інстытута гісторыі АН БССР і Віцебскага абласнога краязнаўчага музея выдуюць раскопкі былога Верхняга замка. На глыбіні 3,5 метра выяўлены рэшткі маставых XIV—XVII стагоддзяў і два зрубы характэрнай замкавай канструкцыі. Мяркуюцца, што яны адносяцца да канца XIII—пачатку XIV стагоддзя. Пад імі праглядаюцца яшчэ два зрубы той жа канструкцыі, але пабудаваныя раней і з крыху іншай планіроўкай. Знойдзены шэраг цікавых для вучоных прадметаў.

Адначасова праводзяцца работы на Плошчы 1000-годдзя, дзе ў XII—XVII стагоддзях размяшчаўся Ніжні замак. Тут культурны слой дасягае 4—4,5 метра. Знойдзены насцілы вуліцы Замкавай, якія адносяцца да XIV—XVII стагоддзяў, і драўляны зруб, аналагічны пабудовам Верхняга замка.
НА ЗДЫМКАХ: раскопкі Верхняга замка; навуковы супрацоўнік Інстытута гісторыі АН БССР А. ЛЯЎКО (справа) і навуковы супрацоўнік Віцебскага абласнога краязнаўчага музея Н. ЛАГОЙКА на месцы раскопак.
Фота А. ЦАРЛЮКЕВІЧА.

БЫЎ ТАКІ ДРУГ У ПЕСНЯРА

Есць у Янкі Купалы верш «Еду сягоння я ў Вільню...». Напісаны ён у дні вызвалення заходнебеларускіх зямель з-пад улады буржуазна-памешчыцкай Польшчы. «Еду сягоння я ў Вільню следам за арміяй нашай», — усхвалявана піша паэт. Успамінае Купала і тыя далёкія гады свайго жыцця, што так цесна звязаны з гэтым горадам.

У Вільню Янка Купала прыехаў упершыню восенню 1908 года. Было яму тады крыху больш за дваццаць шасць гадоў. Вершы маладога паэта шырока распаўсюджваліся ў народзе. Крытыка высока ацаніла яго першую паэтычную кніжку «Жалейка». Імя яе аўтара станаўлілася ўсё больш вядомым і ўплывовым сярод чытацкай аўдыторыі. Таму рэдакцыя «Нашай нівы» і запрасіла Купалу прыехаць у Вільню, каб ён стаў бліжэй да газеты.

У першы свой прыезд у Вільню Янка Купала пражыў там адзін год, працаваў у прыватнай бібліятэцы Б. Даніловіча «Веды» і супрацоўнічаў у «Нашай ніве». Затым ён, як вядома, чатыры гады вучыўся на агульнаадукацыйных курсах Чарняева ў Пецябурзе і зноў вярнуўся ў Вільню ўвосень 1912 года. У «Нашай ніве» Купала працаваў да жніўня 1915 года, калі перастала выходзіць газета і паэт вымушаны быў, па яго ўласных словах, «эвакуацыяй выехаць у Маскву». Такім чынам, з Вільняй звязаны чатыры гады жыцця і творчасці паэта. Мала што вядома пра купалаўскае асяроддзе таго часу. Уладзіслава Францаўна Луцвіч у сваіх успамінах «Янка Купала ў Вільні» расказвае, што калі паэт прыехаў восенню 1912 года з Пецябурга, ён «зблізіўся з рускімі, літоўскімі і польскімі літаратурнымі дзеячамі». Купала быў знаёмы з паэтам Людасам Гірам, мастаком М. Чурленісам, кампазітарам С. Шымкусам, сябраваў з Андрэевым. «У гэты час у Вільні, — расказвала Уладзіслава Францаўна, — пачала выходзіць руская ліберальная «Вечерняя газета», рэдактарам якой быў таксама сябра Я. Купалы — Андрэеў. «Вечерняя газета» на сваіх старонках часта змяшчала матэрыялы і допісы, звязаныя з жыццём Беларусі».

Я. Купалу, Андрэева і У. Самойлу нярэдка можна было бачыць разам. Яны збіраліся то ў Самойлы, то ў Андрэева. У канцы 1913 года на кватэры ў апошняга Янка Купала пазнаёміўся з рускім паэтам Канстанцінам Бальмонтам. А калі ў жніўні наступнага года ў Вільню прыехаў Валерыі Брусаў, «Вечерняя газета» і «Наша ніва» наладзілі ў яго гонар таварыскую вечарынку, на якой былі Купала і Андрэевым.

Як бачым, Андрэеў у тыя гады зблізіўся з нашым паэтам, стаў адным з яго сяброў. На жаль, што-небудзь даведацца аб ім пакуль не ўдалося. Невядомы нават імя і імя па бацьку Андрэева. У адраснай кнізе «Уся Вільня» за 1912—1915 гады гэта прозвішча мелі каля пятнаццаці асоб. Хто з іх той Андрэеў, якога ўспамінае У. Ф. Луцвіч? А можа яна запамніла не сапраўднае прозвішча гэтага чалавека, а яго псеўданім, бо рэдактарам-выдаўцом «Вечерней газеты» быў Ф. Хаценка. На старонках самой жа

газеты прозвішча Андрэева мы ні разу не сустрэлі, праўда, многія матэрыялы, што ў ёй змешчаны, падпісаны крыптанімамі Ан., А.

Што быў такі сябра ў Янкі Купалы, няма сумнення, бо жонка паэта памятае яго, а не гаворыць аб ім са слоў іншых. З гэтага вынікае, што пошукі звестак пра Андрэева трэба працягваць. А пакуль нам хочацца пазнаёміць чытачоў з некаторымі матэрыяламі, змешчанымі на старонках «Вечерней газеты» і непасрэдна звязанымі з Беларуссю.

«Вечерняя газета» пачала выходзіць з восені 1912 года, выпускалася штодзённа, акрамя выхадных і святочных дзён, на чатырох старонках. Прытрымлівалася ліберальных поглядаў і адрасвалася гарадскому чытачу. З матэрыялаў, якія знаходзяцца ў Цэнтральным дзяржаўным гістарычным архіве Літоўскай ССР, відаць, што яе рэдактар і выдавец «селянін Фёдар Міхайлавіч Хаценка» неаднаразова прыцягваўся да адказнасці за «ўзбуджэнне ў насельніцтва варожых адносін да прадстаўнікоў улад». Газета заклікала рабочых «змагання за свае правы», «да рознага роду мітынгаў, забастовак».

Часта тыраж яе канфіскаўся паліцыяй. У «Журнале пасяджэння Віленскага часовага камітэта па справах друку» яе называюць «радыкальна-дэмакратычнай», «агульнадаступнай дэмакратычнай», што на мове царскіх цензараў азначала пазменшай меры «антыўрадавай». У чэрвені 1915 года выйшаў апошні нумар «Вечерней газеты».

Рэдакцыя газеты і кнігавыдавецкае таварыства «Наша хата» доўгі час знаходзіліся ў адным будынку па Віленскай вуліцы, дом № 33. Тут жа, дарэчы, размяшчалася і бібліятэка «Веды», аб якой гаварылася вышэй. Недалёка (Віленская, 29) знаходзілася «Наша ніва». Такім чынам, яны былі суседзямі, і трэба думаць, іх супрацоўнікі ведалі адзін аднаго, і гэта дазваляла «Вячорцы» атрымліваць беларускія матэрыялы «з першых рук». А матэрыялы, змешчаныя ў віленскай рускай газеце, былі даволі разнастайныя. Так, у нумарах 148 і 339 за 1913 год паведамлялася аб рабочай сходцы ў Барысаве і арышце васьмі сялян Пінскага павета «за падбукхотворанне насельніцтва да аграрных беспарадкаў».

У нумары 290 за той жа год надрукаваны артыкул (ён падпісаны А.) «Пазнанне краю». У ім расказваецца пра дзейнасць беларускага навукова-літаратурнага гуртка студэнтаў Пецябургскага ўніверсітэта. Гурток падтрымлівала, па словах аўтара, «лепшая частка прадстаўнікоў рускай навукі і культуры» — акадэмік А. Шахматаў, прафесары А. Пагодзін, Д. Аўсянікаў-Кулікоўскі і іншыя.

Нямала змешчана на старонках «Вечерней газеты» і матэрыялаў, у якіх актыўна абараняецца беларуская мова і літаратура.

Літарай А. падпісаны і артыкул «Беларуская вечарынка» (1913 г., № 133). Магчыма, што яго аўтарам таксама з'яўляецца Андрэеў — сябра нашага песняра.

І. БАС.

Пры Палацы культуры Мінскага камвольнага камбіната ўжо многа год працуе дзіцячая студыя выяўленчага мастацтва. Работы яе выхаванцаў экспанаваліся на многіх рэспубліканскіх і ўсесаюзных выстаўках дзіцячага малюнка.
НА ЗДЫМКУ: юныя мастацкі.

ПАМ'ЯЦЬ АБ ВЯЛІКІМ ПАЛКАВОДЦЫ

Сувораўскі музей у Кобрыне размешчаны на адной з цэнтральных вуліц горада, якая звыш стагоддзя носіць імя рускага палкаводца. Ён займае два дамы. Адзін з іх у канцы XVIII стагоддзя належаў вялікаму палкаводцу. Аб гэтым напамінае мемарыяльная дошка ля ўваходу: «Тут жыў А. В. Суворав у 1797—1800 гадах». Па баках невялікага ганачка — два масіўныя гарматныя ствалы, адлітыя ў 1812 годзе. На невысокім пастамента бронзавы бюст палкаводца работы скульптара Кюферле.

Цяпер у Сувораўскім музеі шмат каштоўных экспанатаў: сцягі рускай арміі, узоры абмундзіравання і рыштунку рускай і варожых армій розных эпох, баявыя ордэны і медалі, рэдкія дакументы. За час існавання ў ім павявала каля двух мільёнаў наведвальнікаў.

А. МАРТЫНАУ,
дырэктар музея.

Вось ужо 18 гадоў рытуе спартсменаў-коннікаў Гомельская абласная дзіцяча-юнацкая коннаспартыўная школа. Штогод у ёй займаюцца больш як 150 юнакоў і дзяўчат. Падрыхтавана 11 майстроў спорту, дзесяці спартсменаў-разраднаў. **НА ЗДЫМКАХ:** перад чарговай трэніроўкай; на канкурным полі школы. Пераадоленне перашкоды; выхаванка школы майстар спорту СССР С. ГРЫНЕВІЧ; адзін з арганізатараў школы заслужаны трэнер БССР Г. ГЛАЗУНОУ.

СВІТАННЕ НАД САЖАЛКАМІ

Адкормачная сажалка займае ў даўжыню кіламетры тры, ды і ў шырыню амаль кіламетр. Каля масткоў са шлюзам бачна выцягнутая з вады пласкадонка. Побач на траве ляжыць вясло.

Спусціўшы човен на ваду, Георгій Мікалаевіч кароткім узмахам рукі запрашае мяне за няцэ месца на прыдзіннай лаўцы.

Я сяджу, злёгка прыгнуўшыся і, сціскаючы ў руках дубальтоўку, аглядаюся па баках. Нейкі час яшчэ бачу постаці брата і Мікіты Макаравіча, якія ідуць берагам. Але вось ужо і яны зніклі сярод зараснікаў вольхі і лазняку, што акружылі сажалку. Паступова набліжаюцца высокія купіны пачаўшай жаўцець асакі. Месцамі шапочуць сцяблінкі чароту.

— Ты бачыў, як карпы «віншуюць» узыходзячае сонца? — раптам пытае Георгій. — Не? То пачакаем.

Лёгка, амаль празрысты туман сцелецца над спакойнай і гладкай, нібы шкло, вадой. Сонца толькі яшчэ збіраецца ўзыходзіць, і наваколле ахутана дрымонтай.

Раптам водную роўнядзь успаролі дзесяткі, сотні плаўнікоў. Сажалка нібы закіпела. Буйныя бронзавыя рыбіны на паўметра ўзвіталіся над вадой, на імгненне завісалі і, няўкладна перавярнуўшыся, зноў кідаліся ў родную стыхію.

Човен праплывае каля першых рэдкіх купін. — Падрыхтуйся! — чую за плячыма шэпт. — Зараз пачнецца!

З разгону човен праслізнуў яшчэ метраў дваццаць, а затым спыніўся. Амаль ад самых вярхоў па адной і невялікімі чародкамі ўзяцелі качкі.

За лічаныя хвіліны мой патранташ апусцеў. Георгій таксама паспеў зрабіць некалькі дуплетаў. Качкі зніклі.

Ранішні туман даўно развееўся. На высокім

без адзінай хмаркі небе ярка ззяе жнівеньскае сонца, шчодро асвятляючы сажалкі і навакольныя лясы. У бінокль добра бачны супрацьлеглы бераг і густыя зараснікі вербалозу, што падступілі да самай вады. Пад адным з найвышэйшых над вадой кустоў сядзіць дзед-вартаўнік са старэнкай стрэльбай. Яго абавязак — ахоўваць рыбу ад набегаў хлапчукоў з суседняй вёскі. І ад шэрых чапляў. Аднак сонца размарыла старога і прымусіла яго схаватца ў густы цень. Відаць, што зараз нават дзесятак хлапчукоў ці чарада чапляў не прымусяць яго пакінуць схованку ў халадку. За сотню крокаў ад вартаўніка бесклапотна плёскаюцца некалькі чыранак. На карчы размясціліся на адпачынак чайкі.

У наступіўшай цішыні зусім выразна пачулася папіванне качанят. Асцярожна азіраюся. За крыжанкай-маці ланцужком коцяцца па люстэрку сажалкі восем пухнатых камячкоў. Жнівеньская ідылія... Я хапаю на нейкую хвіліну, бо мой спадарожнік вяртаецца з падабранымі трафеямі, гучна чвякаючы паляўнічымі ботамі. І крыжанка з трывожным крыкам узялася ў паветра. Качаняты кінуліся хто куды, адчайна перабіраючы не толькі лапкамі, але і крыльцамі, і хутка пахаваліся сярод купін.

Як было шкада! Пакінуў фотаапарат на беразе...

— Што, і ты качанят бачыў? — усміхаецца, падышоўшы, Георгій Мікалаевіч.

— Цэлы вывадак. Але ў чым справа — зараз жа жнівень, а качаняты такія маленькія?

— Ведаеш, вясна была халодная, рэчкі некалькі разоў выходзілі з берагоў. Напэўна, у некаторых качак заліло гнёзды. І яны селі на яшчэ другі раз, пазней. Дарэчы, ці не пара нам вяртацца?

Анатоль БАЯРОВІЧ.

СІЛА ЖЫЦЦЯ

Праходзячы аднойчы праз сіввер, я звярнуў увагу на выпучыны на асфальце. Падумаў, што асфальт асеў, а выпучыны — гэта камяні, якія аказаліся ў пяску пад асфальтам. Аднак выпучыны кожны дзень становіліся ўсё вышэй і вышэй. Праз некалькі дзён утварыліся круглыя шчыліны — у іх паказаліся белыя шапачкі грыбоў.

Але сіла гэтая не толькі ў шампін'ёнаў... Сусед рамантаваў дом, і рабочыя стапталі куст півоняў. На гэтым месцы бетоннымі пліткамі замасцілі дарожку, а стынкі замазалі цэментавым растворам. Якое ж было здзіўленне, калі праз два гады каля адной пліткі з двух бакоў праз цэментную замазку выбіліся парасткі півоні.

Дзеля цікавасці лэмаў узялі плітку. Пад ёй ва ўсе бакі расціраліся сцяблінкі півоні. Дзве з іх прабілі цэмент і ўсё ж выйшлі на паверхню...

У старым парніку, апалубка якога была з рэк дэцыметровай таўшчыні, я пасадзіў некалькі сартоў лілій. Кожнага

сарту па два радкі. Пры пасадцы сарту Генры засталася лішняя цыбуліна. Дааялося пасадзіць яе ў сваім радзе ля самай апалубкі, нават злёгка паднапаўшыся пад рэйку. Вясной заўважыў, што гэтая цыбуліна не дала сцябла. А ў канцы чэрвеня выявіў усходы ліліі Генры за 136 сантыметраў ад месца пасадкі. Сцябло выходзіла поруч з апалубкай.

Мярнуўшы, што я наблытаў пры пасадцы, восенню вырашыў перасадзіць цыбуліну ў патрэбны рад. Калі ж стаў на паць у месцы, дзе стаяла сцябло, цыбуліны не аказалася, а сцябло цягнулася пад апалубкай да самага рада Генры. На сцябле, там, дзе павінна было расці лісце, утварыліся маленькія цыбулінкі. Іх налічвалася каля 20.

Значыць, не знаходзячы доўгі час выхаду на паверхню глебы для цвіцення і плоданашэння, лілія пачала вегетацыйнае размнажэнне.

Вось якую сілу мае жыццё.
М. РУЦКІ.

гумар

У абсерваторыі прафесар расказаў гасці аб сваёй рабоце.

— Ці ўсе мае тлумачэнні былі вам зразумелы, мадам? — закончыў ён.

— О, так, вы растлумачылі ўсё цудоўна. Я толькі не зусім зразумела, якое зацьменне вам лягчэй наладзіць — сонечнае або месяцавае?

— Ты чуеш? У доме няхта ёсць...

— Ну і што я павінен зрабіць?

— Як што? Ідзі і разбудзі сабаку!

Шатландзец вярнуўся з Лондана і расказавае:

— Гэтыя лонданцы ўсе нейкія вар'яты.

— А што здарылася?

— Уяўляеце, гадзіны ў тры

ночы да мяне ў нумар урываецца нейкі тып і пачынае сварыцца!

— І што ты зрабіў?
— Ды нічога. Працягваў сабе спакойна іграць на сваёй валынцы.

ІСЦЕЦ. Ён назваў мяне аслам, ваша чэсць!

СУДДЗЯ. Можна ён зрабіў гэта ў парыве гнева?

ІСЦЕЦ. О, не! Ён спачатку доўга і ўважліва на мяне глядзеў!

Размаўляюць двое бадзяг:

— Хочаш вер, хочаш не, але я магу падрабляць стодоларавыя банкноты так, што ніхто не заўважыць падрабкі.

— Чаму ж ты гэтага не робіш?

— Ніжак не магу дастаць арыгінал.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.

ТЭЛЕФОНЫ: 33-07-82, 33-02-80, 33-03-15, 33-01-97, 33-15-15.

Раніца на Нёмане.

Фота М. МІНКОВІЧА.